

2026

IbsenMagasinet

Magasinet løfter fram Ibsens betydning,
Skjens rolle og forberedelsene mot
200-årsmarkeringen i 2028

IbsenMagasinet 2026 er en årbok fra Ibsenforbundet som gir et bredt innblikk i aktiviteter, prosjekter og perspektiver knyttet til Henrik Ibsen, Ibsenbyen Skien og forberedelsene fram mot 200-årsjubileet i 2028.

Redaksjonen

Redaktør: Turid Ose, styreleder Ibsenforbundet

Linnea Dale, kreativ leder Henrik Ibsen museum

Julie Nordahl, leder Sølvåren Ibsen formidlingssenter

Svein Eriksen, prosjektkoordinator Ibsen 2028 Skien kommune

Anette Storli Andersen, teamleder DKS Telemark fylkeskommune
(permisjon fra redaksjonen høsten 2025)

Dag Brekke-Rasmussen, kasserer og markedsfører Ibsenforbundet

Ibsen Scope

**TEATER
IBSEN**

Magasinet er støttet av Den Norske Handelsstands Understøttelsesfond
Skulpturer forside, sidene 4, 68 og 69: Nina Sundbye
Foto forside samt alle skulpturer: Maria Sundet Selander

Design og trykk: **WERA**[®]

Innhold

Turid Ose Førord	5
Svein Eriksen Ibsenbyen Skien – Første akt startet her	7
Torun O. Wernberg Byen der alt startet: Nå forbereder Skien seg til Ibsen 2028	10
Anette Storli Andersen «Ibsen ble ikke stor på tross av, men fordi han var født i Skien i 1828»	15
Vibeke Nyblin Karakterfast dikter	21
Helle Riis Den nasjonale Ibsenprisen – Norges eneste dramatikerpris	23
Hilde Guri Bohlin Ibsen Scope ser på verden gjennom Henrik Ibsens briller	26
Linnea Dale Bukkespranget – Ibsenkonferansen i Skien	36
Annette Winkelmann Ibsen Summer Academy 2026 – verden til Skien og Ibsen til verden	39
Julie Nordahl Ibsenbiblioteket i Skien – et samspill mellom arkitektur, litteratur og opplevelser	43
Trond Aarstad Jr. «Død og pine, Christine!»	46
Bjørn Rudborg Historien om Henrik Ibsen museum	55
Jørgen Haave Dikter-sofa finner sin fortelling	60
Lise Lotte Henriksen «Jeg må! Jeg må; så byder meg en stemme i sjelens dyp, – og jeg vil følge den», sier hun og smiler lurt.	63
Andreas Gilhuus Ibsenhuset mot 2028 – en viktig omstilling og en ny mulighet for byen	66
Ibsenforbundet 80 år i 2028	70
Jubileumsbok 2028	71
Ibsensteder i Skien – kart	72

Kjære leser!

Henrik Ibsen 200 års jubileum starter i Skien 20. mars 2028. Det blir stor festivitas fra mars og resten av året i Ibsens fødeby. Hele landet vil være med på å markere vår verdensberømte dramatiker. Kulturinstitusjoner lokalt, nasjonalt og internasjonalt har startet forberedelsene.

Nasjonalbiblioteket har det overordnede ansvaret for alle forfatterjubileer. Regjeringen har bestemt at feiringen markeres som Ibsenåret 2028 og at åpningen av jubileet skal legges til Skien.

Så langt er det ikke satt av ekstra midler til denne feiringen. Kulturinstitusjonene må søke som vanlig om økonomisk støtte til sine produksjoner. Det er heller ikke lagt noen føringer overfor «søkersteder» at Ibsen-relaterte produksjoner skal prioriteres.

Til tross for den usikre økonomien frem mot 2028, er planleggingen av jubileet i full gang. Skien kommune samarbeider tett med fire kulturinstitusjoner i Grenland, nemlig Telemark museum og Henrik Ibsen museum på Venstøp, Skien bibliotek og Sølvåren Ibsen formidlingscenter, Teater Ibsen og Ibsenhuset. Ibsenforbundet er invitert med i dette samarbeidet.

Mange ideer er luftet, noen er landet og noen prøves ut og blir til mens vi går veien mot 2028.

Noen aktiviteter er allerede etablert:

- Norges eneste dramatikerpris, den nasjonale Ibsenprisen deles årlig ut i Skien 20. mars, Ibsens fødselsdag.
- Ibsen Scope har sitt sete ved Teater Ibsen i Skien.

- Ibsen seminaret Bukkespranget er etablert, arrangeres årlig i mars.
- Ibsen Summer Academy, utviklet av Sølvåren Ibsen formidlingscenter og gjennomføres hver sommer.

Helle Riis, Sølvåren Ibsen formidlingscenter, mente at Skien burde ha et Ibsen-magasin til den store feiringen i 2028. Ibsenforbundet ble forespurt, tok utfordringen og påtok seg redaktøransvaret.

I dette første nummeret av IbsenMagasinet får du et innblikk i noen av aktivitetene som pågår i Ibsens fødeby og omegn samt noen tanker mot 2028.

Magasinet hadde ikke sett dagens lys uten kreativt og godt samarbeid. Stor takk til alle bidragsytere! Takk til billedhugger Nina Sundbye! En spesiell takk til Telemark fylkeskommune, Skien kommune, Telemark museum og Skien bibliotek Sølvåren Ibsen formidlingscenter som har frigitt arbeidstid til redaksjonsarbeid! Stor takk til hele redaksjonen for godt samarbeid! Takk til Wera for kreative ideer og design!

Denne utgivelsen hadde ikke vært mulig uten generøs økonomisk støtte fra Den Norske Handelstands Understøttelsesfond og fra Skien kommune. Takk!

God lesing!

Det er nå det starter...

Turid Ose
Redaktør

Første akt startet her

Ibsen
byen Skien

Ibsenbyen.no

Ibsenbyen Skien

– Første akt startet her

Du har kanskje sett slagordet «Første akt startet her» på ibsenbyen.no eller i trykksaker. Kanskje har du lurt på hva det egentlig betyr? Det handler om Henrik Ibsen og om hvordan de første årene i et menneskes liv legger grunnlaget for alt som kommer senere.

Hva betyr «første akt»?

I et teaterstykke er første akt mer enn bare begynnelsen. Det er her vi møter karakterene, ser de første konfliktene og får spørsmålene som driver dramaet videre. Hvem er disse menneskene? Hva ønsker de? Hvilke styrker og svakheter bærer de med seg? Og hvilke mysterier skjuler seg i situasjonene som oppstår?

Første akt setter tonen. Den forklarer hvorfor stykket utvikler seg som det gjør. Uten den – ingen historie.

Henrik Ibsens første akt begynte i Skien

For Henrik Ibsen startet første akt i Skien i 1828. Alle liv begynner et sted – i en familie, en samfunnsklasse, et lokalsamfunn, i et land og en tid. Vi fødes inn i rammer som gir både muligheter og begrensninger. Vi møter mennesker som påvirker oss, og vi opplever hendelser som former oss – både i det personlige og i det større samfunnsmessige bildet.

Alt dette skaper drømmer, håp og forventninger som til slutt blir en del av personligheten. Det gjelder alle mennesker – og det gjelder Henrik Ibsen.

Hvorfor er dette viktig nå?

Hvorfor legger vi vekt på dette i Skien nå, fram mot Ibsen-jubileet i 2028? Fordi forskningen på Ibsens barndom og ungdomsår (1828–1843) har gjort store fremskritt siden forrige store Ibsen-markering i 2006.

To bøker har særlig endret bildet:

– **Jon Nygaard:** «... af stort est du kommen» *Henrik Ibsen og Skien* (2013)

Om boka sies det: «Med denne boken er fagmiljøet nødt til å stille mange og grundige spørsmål ved måten Henrik Ibsens biografi og diktning er fremstilt på.»

I et intervju her i magasinet (side 15) sier Nygaard: «Ibsen ble ikke stor på tross av, men fordi han var født i Skien i 1828».

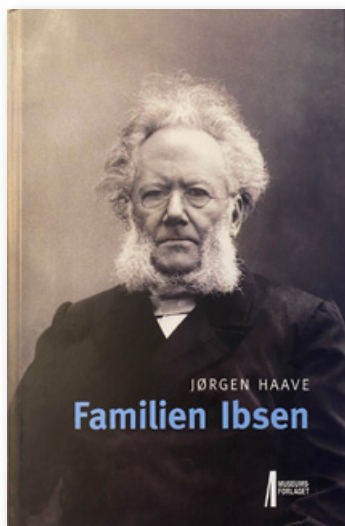
– **Jørgen Haave:** *Familien Ibsen* (2017)

Haave skriver at det «har skjedd et paradigmeskifte innen forståelsen av Henrik Ibsens oppvekst og familieforhold i løpet av de siste tiår», og at «vi nå har kunnskaper som gjør det nødvendig å kvitte seg med mange av de forestillingene som var bærende for den gamle diskursen om Ibsen og Skien».

I komprimert og noe karikert form oppsummerer Haave den gamle fortellingen slik:

«Den gamle fortellingen om Ibsens oppvekst hevder at Knud Ibsen var en brutal alkoholiker med et konfliktfylt forhold til eldstesønnen. Det var også derfor han mistet familieformuen, hevdes det, fordi han drakk og ødslet. Og da pengene forsvant, måtte de flytte til det falleferdige småbruket

langt utenfor byen, hvor de ble tvunget til å leve som fattige bønder. Den sosiale deklasseringen gjorde Knud Ibsen enda mer tørstig og hissig, mens lille Henrik skammet seg over farens karakterløshet og utviklet mindreverdigthetskomplekser».

Jon Nygaard og Jørgen Haave har begge gitt vesentlige bidrag til den nye fortellingen om Henrik Ibsen og Skien. Vi oppfordrer alle som er interessert til å lese de to bøkene.

Hva sier den nye forskningen?

Den nyere forskningen gir et mer nyansert og ganske annet bilde av Ibsens oppvekst:

- Skien var ikke en ubetydelig kystby, men et økonomisk og kulturelt maktsentrum med handel og en sterk overklasse.
- Familien Ibsen var en del av byens elite og hadde nære forbindelser til de mest innflytelsesrike miljøene.
- Oppveksten var ressurssterk og kulturelt stimulerende – langt fra bildet av fattigdom og sosial isolasjon.
- Familien opplevde økonomiske problemer, men ikke total ruin, i alle fall ikke i Henriks barne- og ungdomsår i Skien. Familien hadde penger, levde med tjenestefolk og selskapelighet og beholdt lenge sin sosiale status – også etter flyttingen til Venstøp.
- De økonomiske problemene skyldtes ikke farens karakter og alkoholmisbruk, men strukturelle samfunnsendringer, som blant annet økte avgifter og framveksten av en mer regelstyrt rettstat, noe som også rammet de fleste familier i den gamle overklassen.
- Henrik var som barn kreativ og selvsikker – ikke en skamfull fattiggutt.

Kort sagt: Tidligere forskning har undervurdert betydningen av at Henrik Ibsen ble født inn i en av Skiens mest privilegerte familier, og overvurdert både realitetene i og konsekvensene av familiens økonomiske nedgang.

En ny første akt for Skien

Dette gir Skien og Telemark en unik mulighet fram mot jubileet i 2028: å vise verden en ny første akt i Henrik Ibsens liv. Ikke en historie om nød og skam, men om ambisjoner, kulturell kapital og sosiale omgangsformer og nettverk – faktorer som ble avgjørende for Henrik Ibsens utvikling som menneske og dramatiker.

Jon Nygaard og Jørgen Haave
har begge gitt vesentlige
bidrag til den nye fortellingen
om Henrik Ibsen og Skien.
Vi oppfordrer alle som er
interessert til å lese de
to bøkene.